Ч. 337 (13.882). Львів, субота 15. грудня 1934. Poсztowa opłata opłacona ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·50 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці і велик. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр. Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

В день Імянин Митрополита Андрея.

В четвер, 13. грудня п. р., у день св. Андрея, в само полудне зароїлося на Святоюрській Горі від великого числа передових українських громадян. Це представники львівських центральних установ зійшлися, щоби привітати з Імянинами та зложити щирі побажання найвищому Достойникові нашої греко-католицької Церкви Впреосв. Митрополитові Кир Андреєві.

У великій салі митрополичої палати, прикрашеній портретами цілого ряду попередників Митр. Андрея на владичому престолі, зібралося поверх пів сотні громадянок і громадян, до яких ввезли на фотелі-візку Достойного Солєнізанта. Від усіх присутніх промовив до Митрополита голова УНДО й УПР посол д-р Дмитро Левицький. У своїй промові вказав він на великі заслуги Митр. Андрея для греко-католицької Церкви й українського народу, зокрема підкреслив важку й відповідальну його ролю в українському національно-громадському й культурному житті. Велика пошана й загальна любов до Митрополита Андрея є найкращим висловом щирого признання за жертвенну працю. З нагоди нинішнього свята промовець зложив Впреосв. Митрополитові побажання не тільки від присутніх, але й від усього українського громадянства.

Митрополит подякував за побажання і заохочував усіх до дальшої витревалої праці в надії, що вона дасть бажані успіхи.

Адмірал Осумі про морські зброєння Японії.

Міністр маринарки адмірал Осумі виголосив довшу промову на засіданні державної ради про буджет маринарки. Адмірал Осумі підкреслив, що буджет дає змогу додержати Японії перегони в зброєнні. Японія має 90.000 моряків, Злучені Держави 80.200 моряків. По виповідженню вашинґтонського договору Японія зможе будувати нові воєнні кораблі без усування старих кораблів. Адмірал Осумі підкреслив, що Японія не зречеться мандатових островів на Тихому Океані. По виповідженні морського договору Японія запропонує скликати нову морську конференцію.

Великі маневри у Сінґапурі.

Зі Сінґапуру повідомляють, що в четвер 13. грудня п. р. починаються великі маневри на суші і на морі, які протягнуться 5 днів. У маневрах візьмуть участь теж літаки. Порт у Сінґапурі замкнуть на кілька годин для вантажних і пасажирських кораблів. У Сінґапурі залога воєнних корблів складається з 20 кораблів, одного корабля „Ігля" з летовищем для літаків, один кружляк і 16 контрторпедовців. Маневри викликали у військових колах велике зацікавлення тому, що вони мають виказати користи і вартість морської бази в Сінґапурі для В. Британії.

Відложили морські наради.

ЛЬОНДОН, 13. 12. ПАТ. Морські наради в Льондоні відложили аж до того часу, коли премієр Мекдональд вважатиме за вказане скликати нову нараду. З цим рішенням британського уряду погодилася американська делеґація, яка в найближчих днях покидає Льондон. Наради відложено тому, що теперішнє положення перед виповідженням Японією вашинґтонського трактату куди корисніше, ніж воно буде після того. Деякі члени японської делеґації лишаються в Льондоні, щоби вдержувати взаємини з британською адміралїцією.

Перед союзом Японії з Китаєм.

Японсько-китайська конференція у Шангаю.

Китайська преса повідомляє, що в Шангаю відбудеться в найближчих днях господарська японсько-китайська конференція з метою наладнати господарські і політичні взаємини між обома державами. Конференція має поладнати теж багато інших важних, але не вирішених проблем між Японією і Китаєм. З Нанкіну повідомляють, що закордонна політика Китаю намагається довести до повного порозуміння з Японією. Представники обох держав ведуть оживлені переговори на цю тему вже від кількох тижнів. Ці переговори викликали велике зацікавлення на Далекому Сході тому, що від повстання Манджу-Ко нанкінський уряд переговорює офіційно з японським урядом.

Ґерманофільська політика Мадярщини.

БУДАПЕШТ, 13. 12. ПАТ. Леґітиміст посол Ґріґер заявив, що закордонна політика прем. Ґембеша невдачно провалилась і тому уряд повинен витягнути висновки. Прем. Ґембеш відповів, що веде ґерманофільську політику, бо Німеччина, це одна з найбільших і найсильніших сусідних держав. Німеччина вела прихильну політику для Мадярщини давніше і тепер. Канцлер Гітлер виконуватиме ідеї Бісмарка.

Перед поїздкою мін. Ляваля до Риму.

ПАРИЖ, 13. 12. ПАТ. Французька преса широко розписується про зближення між Францією та Італією. Співпраця Анґлії, Франції та Італії в Женеві і французько-італійські свята витворили настрої прихильні до переговорів. „Пті Парізієн" оголосив розмову з мін. Лявалем, який заявив, що ще не визначив дати виїзду до Риму. Тепер міністр Ляваль студіює матеріяли, потрібні до переговорів з Мусоліпієм.

Большевицькі обіцянки Франції.

ПАРИЖ, 13. 12. ПАТ. Митна комісія сенату запропонує ратифікувати французько-большевицький торговельний договір, який кінчиться 31. грудня ц. р. Міністр промислу і торговлі Маршандо вів у Москві переговори з метою продовжити теперішній договір. Большевики прирекли закупити у Франції текстильних виробів за 250 міліонів франків за обнижку мита на большевицькі товарі лен, металі, нафту і т. д.

Перед новими заворушеннями в Парижі.

ПАРИЖ, 13. 12. ПАТ. Премієр Фляндев і міністр емеритурРіволе відбули нараду з воєнними інвалідами, які домагаються підвишки рент. Уряд призначив на підвишку рент 108 міліонів франків. Підвишка відбудеться в трьох етапах від 1. січня 1935. до 1. січня 1936. Делеґація інвалідів дуже невдоволена рішенням уряду, бо інваліди домагалися підвишки 370 міліонів. Сподіються, що інваліди улаштуватимуть [illegible] монстрації в Парижі.

Плятонічний осуд терору — і промовчання його причин.

Висліди надзвичайної сесії Ради Ліги Націй: резолюція, що всіх задовольняє і нічого не полагоджує...

Львів, 13. грудня 1934.

Остання надзвичайна сесія Ради Ліги Націй оправдала ще раз приповідку про малий дощ із великої хмари і не здискредитувала традиційної фірми своєї установи. Щоправда ніхто собі особливо до серця не брав грізного тону югославянської ноти і її речників у Женеві, терроризованих сербськими націоналістами. А проте продовжування крику довкола марсейського атентату всетаки могло довести до поважніших наслідків у міжнародній ситуації, хочби тому, що паралїжувало всякі інші справи та силоміць втягало туди всі інтересовані й неінтересовані чинники. Край цьому крикові поклала, як відомо, резолюція Ради Ліги, яка — як завжди — лявірує між Сциллою і Харибдою, йде трохи на уступки тому, що найголосніше кричить, але не зражує собі і другої сторони, полагоджує справу поверховно та появляється взагалі під рішаючим впливом чинників третіх, які мають на увазі справи, що з марсейським атентатом, югославянсько-мадярським спором і проблемою терроризму нічого не мають спільного.

Рада Ліги висловила своє „співчуття" з приводу замаху і висловила „домагання", щоби всі винуватці були покарані; „пригадала" обовязок держав не толерувати терористичних організацій та ствердила, що югославянський уряд може з деяких моментів слідства, веденого за кордоном, невдоволений. Колиж мова розпочалась уже поіменно про Мадярщину, то стиль резолюції є вершком дипльоматичного крутійства: щоб вовк був ситий і коза ціла. Вправді „деякі мадярські власти" „взяли на себе відповідальність — бодай через занедбання — з приводу вчинків, звязаних з підготовкою до марсейського атентату", але Рада не бере на себе ролі судді, тільки поручає самій Мадярщині покарати винуватих, „яких вина булаб устійнена". А щоб дати доказ, що Рада цією справою дуже перейнялася і хоче з неї витягти якусь користь про фотуро — рішено покликати „комітет знавців" для виготовлення „передпроекту міжнародньої конвенції, яка запевнила би поборювання злочинів, виконуваних для цілей політичного терроризму". Словом, скінчилося на ще одному комітеті для зладження ще одної конвенції. Річ ясна, що заки до неї прийде, секретаріят Ліги витратить ще стирти паперу на списування протоколів і передпроектів.

І — як завжди у таких випадках — всі такою розвязкою справи вдоволені. Югославянська (чи вірніше сербська) преса підкреслює дискредитацію престіжу мадярської держави і її адміністраційних органів влади, мадярська преса має право глузувати з югославянських надій на якийсь хрестоносний похід проти мадяр чи хочби їх політичну ізоляцію, — у Парижі витали повертаючого Ляваля, як тріюмфатора і славили його вірність югославянському союзникові, у Римі раділи, що Італія не покинула Мадярщини на поталу Малій Антанті, а англійська преса скромно зазначила, що соломонова резолюція Ради є успіхом дипльоматичного хисту мін. Ідена.

Так чи інакше, штучно витворюване марево війни щезло. Резолюція Ради Ліги є теж докона-

яким фактом, який при всьому своєму мляхому характері матиме подвійні наслідки: внутрішньо і зовнішньо-політичні. В Югославії і на Мадярщині ту резолюцію використовуватимуть і прихильники і противники тамошніх теперішніх урядів, однак і тут і там дає вона чималу зброю в руки самим урядам і мабуть їх режім на довший чи коротший час стабілізує. У закордонно-політичній ділянці виявилося передовсім, що з одного боку нині не така легка справа довести до повної ізоляції якоїнебудь держави, а другого боку навіть у цій стилізації булаб неможлива одноголосна постанова Ради Ліги, якщо в останній хвилині не булиб прийняли успішного звороту італійсько-французькі переговори у справі поділу впливів над Середземним Морем. Показалося ще раз, як при всьому престіжевому гороїженні держав М. Антанти всетаки ні одна з них не всилі перевести справи, на яку не погодились би великі держави, і то у такому вигляді, як це їм вигідно.

Випинуло теж при цій нагоді у Женеві українське імя. Щоб відтяжити свого нового приятеля Мадярщину, польський делеґат заатакував Чехословаччину за злоґадне потурання українським протипольським терористам на чехословацькій території. Виявилося, що в цій справі ще у 1930. році польський уряд предложив у Празі широкий меморіял-протест. У світлі цієї дебати яснішою стає теж справа останніх репресій проти деяких українських політичних еміґрантів у Чехословаччині.

Але це все справи дрібні, другорядні. Суть проблеми залишилась незаторкненою — ані в офіціяльній резолюції, ані у промовах женевських диплоьматів. Цією суттю є джерело іствування і діяння терористичних орґанізацій. Якщо навіть держави, найбільш загрожені акцією таких організацій, доведуть до того, що повстане міжнародня конвенція для боротьби з терором, якщо навіть ввійде в життя проект мір. Ідена про міжнародній трибунал чи навіть про обовязок видавати політичних злочинців даним державам, то суті справи це теж не розвяже. Уже нині право політичного азилю на ділі так як не істнує, а політичні еміґранти мусять боротися з безліччю труднощів і завжди наражені на найвищі прикрощі, включно з утратою свободи. Збільшені і, так мовити, залеґалізовані репресії не викорінять лиха, як ніякі репресії взагалі ніякої проблеми ніколи ще не розвязали. Боротьба з тероризмом це боротьба з наслідками лиха, це лікування тільки зовнішних проявів недуги. У Женеві не поставили діягнози тієї недуги і тому всі заходи міжнародного світа проти явища тероризму мусять на практиці скінчитися невдачею. Повторяємо сказане недавно з нагоди зголошення югославянської скарги: тероризм, як міжнародня проблема, істнуватиме так довго, як довго терором послугуватисьмуть окремі держави у своїй внутрішній політиці. Коли не буде причини до реакції — щезне й потреба боротися з її проявами. Обидва явища звязані з собою орґанічно і ніяка сила їх взаємно не відділить.

Таємний вибух.

БОСТОН, 13. 12. ПАТ. Вчора ранком у чотирьох театрах у Бостоні майже одночасно дійшло до таємних вибухів, які спричинили великі матеріяльні втрати. Поліція і судця ведуть слідство, бо з[illegible]дують[illegible]ся, що злочинці свідомо підложили декол[illegible] машини.

Там, де прокидається український нарід.

ВРАЖІННЯ З ПОДОРОЖІ ПО ПІДКАРПАТСЬКІЙ РУСІ.

III.

РОЗМОВА З КРАЄВИМ ПРЕЗИДЕНТОМ Д-РОМ РОЗСИПАЛЕМ.

Про мій приїзд до Ужгороду була місцева чехословацька влада добре поінформована. Краще, ніж я сподівався.

Тому, коли я зявився в будинку краєвої президії і зголосив дижурному урядовцеві, що прохаю хвилини розмови з краєвим президентом д-ром Розсипалем, покликуючися при цьому на обіцяне мені ще у Варшаві авізо чехословацького посольства та консуляту у Львові, — дістав я чемну відповідь:

— Зараз зголошу вас.

Не питали мене при цьому ні про прізвище, ні про документи. Я сам дивувався, що справа йде так легко, хоч ужгородські земляки дуже сумнівалися, чи вдасться мені добитись авдієнції.

І ось уже входжу до кабінету д-ра Розсипаля. Старий, високий пан у глибині просторої кімнати за бюрком відкладає повільно люльку на довгому цибусі й уважно дивиться на мене. Підіймається з місця досить нервовим рухом, підходить на середину кімнати і витається.

— Прошу.

Сідаємо у глибоких фотелях і оба, здається, почуваємося досить ніяково. Д-р Розсипаль нерадо говорить з журналістами, як взагалі нерадо говорить на авдієнціях, де треба вважати на кожне слово в тій своєрідній атмосфері підкарпатської дійсности.

Тому починаю сам. У першу чергу прохаю вибачення, що не говорю по чеськи, але тої мови, на жаль, майже не знаю. Зрештою сподіюся, що українська мова не робить труднощів президентові Підкарпатської Руси.

Зачинаю по українськи, але скоро орієнтуюся, що мій співрозмовець не так легко може слідкувати за ходом моїх думок. Тому все частіше переходжу на німецьку мову. Зясовую мету мого приїзду. Говорю про дійсні, великі симпатії галицьких українців до Чехословаччини. Повторюю арґументи, наведені мною в попередній статті. А опісля цілком щиро торкаюся найприкріших моментів.

— Річ у тому, — говорю — що події останніх місяців, як взагалі дивовижна комплікація відносин на Підкарпатській Русі, починають поважно непокоїти українську публичну думку не лише в Галичині та на Волині.

— Що саме? — питає нервово президент.

І я відповідаю. Без обиняків, довго, вичерпуюче реасумую свої враження, мотивую фактами незрозумілу, неначе вмисно заплутану політику краєвої влади.

— В хаосі важко вимагати ясности. — перебиває мені президент.

— Хтож створює цей хаос, пане президенте?

— Хто? — питає з неголуванням президент. — Еміґранти! Російські та українські. Вони всьому винні. Народ втягнено в політичну і релігійну боротьбу. Ми самі стоїмо перед проблемою, як зліквідувати цю суматоху. Від мене вимагають рівного трактування всіх громадян і щоб був спокій у краю.

Звертаю увагу президентові, що — наскільки знаю — ніяких політично активних українських еміґрантів на Підкарпатті нема. Є жмінка колишніх галичан, але вони мають чехословацьке громадянство.

Мою заввагу поминає президент мовчанкою. Мабуть неприємно йому, що так вибухнув. У своїх питаннях переходжу опісля до справи політичної деморалізації населення московськими зайдами, вже дійсними еміґрантами, які не знати чому мають підтримку в деяких керуючих чеських колах, зокрема в аграрній партії. Питаю мого співрозмовця, чи не бачить, що український рух на Підкарпатті є стихійним рухом населення, яке йде до національної самосвідомости, підчас коли москвофільська аґітація вже заломилась і є лиш диверзією, обрахованою на наживу.

— Не можу Вам тут конкретно відповісти, хоч бачу по стороні українців більше рації. В нашій республиці панує демократичний принцип. Москвофіли, як політична, ідеольоґічна ґрупа, мають також свої симпатії серед населення. Коби Ви бачили, які тут речі діються! Буває таке, що українська делеґація їде у своїй справі до Праги. Їй вдається переконати уряд Але вже вслід за нею їде в тій самій справі москвофільська делеґація, що протестує і ставить зовсім протилежні домагання. Обі делеґації твердять, очевидно, що мають за собою все населення.

— Думаю, пане президенте, що в кожній державі, а ще в таких виїмкових ситуаціях, як тут, національну політику реґулює уряд. У випадку Підкарпатської Руси хіба не може бути ріжниці поглядів у тому, що місцеве автохтонне населення є українське, чи пак руське, але в ніякому разі російське. Для експерименту пробував я говорити з місцевими селянами по російськи, але нічого з того не вийшло. Зате по українськи прекрасно ми порозумілися. Зрештою, що торкається „тутешньої мови“, то в цій матерії хіба вже досить ясно висказалася чеська Академія Наук. Мова Підкарпаття — це українська мова з такими самими діялектичними відхиленнями, як чеська мова на Моравії супроти чеської мови з околиць Пільзна. По лінії тої мови повинна йти, льоґічно беручи, національно-культурна політика уряду.

— Вона вже йде по тій лінії.

— А підтримування московських еміґрантів?

— Воно вже скінчилося. Уряд прийшов до висновку, що слід підтримувати не московську і не українську течію, а народній карпаторуський рух. Самі автохтони нехай рішають!

— Отже поворот до мадярської передвоєнної плятформи. Тільки, чи не надто далека, окружна дорога, на кінці якої таки стоїть українське самовизначення народу. Бо куди може завести одна мова?..

— Можливо. Я вам щиро цього бажаю.

— Але одночасно все українське називається тут ірредентизмом.

— Не все українське, але тільки ті прояви, що є дійсно ірредентистичні. Держава не може толерувати пропаґанди ідеї соборної України, коли туди малаб увійти ще й Підкарпатська Русь. Інспірувати незорієнтовані маси такою ідеєю — це найчистіший ірредентизм, дуже небезпечний для кожної держави. В інтересі держави є мати громадян, що думають в її державно-позитивному напрямі.

— Отже уряд боїться українського націоналізму?

— Уряд нічого не боїться, але ірреденти не хоче.

— Значить, уряд не утотожнює українського руху з ірредентизмом?

— Я вже сказав, що ні. Всякий політичний рух має в нас право свобідного розвитку, якщо не йде в розріз з державною рацією.

— Чи не згідні Ви, пане президенте, в цьому, що наділення Підкарпатської Руси автономією помогло би відразу скристалізувати дійсні настрої та національні тенденції населення?

— Підкарпатська Русь автономію дістане.

— Коли?

— Вже незадовго..

— Це „незадовго“ тревае вже пятнадцять років.

— Щож Ви хотіли? Чи Ви знаєте, що коли ми прийшли сюди, то побачили, що автономії нема кому дати! Щоби правити собою, треба мати свою свідому і зрілу інтеліґенцію. А тут, крім мадяронів, майже не було національно свідомої карпаторуської інтеліґенції. Тепер вже інакше. Ця інтеліґенція росте, назріває.

— Але в державних установах її не видно. Всюди чую лише по чеськи.

— Бо мови нема ще, мій пане! Народня мова тутешнього населення не має ще своєї грама-

Страшна катастрофа на концерті.

ЛІВЕРПУЛЬ, 13. 12. ПАТ. Вчора вечором дійшло до страшної катастрофи. В салі школи св. Климентія підчас концерту завалилася підлога і 400 осіб впало в глибину на 12 м. Коло 300 осіб перевезли до шпиталю. З цією метою влада зареквірувала в місті всі самоходи. Перед будинком школи доходило до зворушливих сцен. Матері переривали кордон поліції, щоби відшукати свої діти. Більшість жертв катастрофи легко ранені. Між раненими найбільше дітей. Загальне число ранених 180 осіб, три особи тяжко ранені. Рятункову акцію веде поліція і пожежна сторожа.

Закон проти воєнних доробкевичів.

ВАШИНГТОН, ПАТ. През. Рузвельт скликав конференцію з метою зладити закони проти доробкевичів, які тягнуть користи з війни. Вже найвищий час — заявив Рузвельт — оголосити закони проти осіб, які тягнуть зиски з війни. Конференція зладить закон тепер тому, що на обрії нема найменшої военної хмаринки.

Святочні бажання за посередництвом „Діла“.

В доповненні до нашого комунікату в справі святочних бажань за нашим посередництвом подаємо Шановним Читачам до ласкавого відома, що належитости за бажання приймаємо також почтовими марками.

При цій нагоді пригадуємо, що бажання до 15 слів коштує 2 зол., а кожне слово понад 15 слів коштує 20 сотиків.

тики, бракує їй безліч технічних слів та номенклятури.

Дивуюся:

— Якже, хіба нема української граматики?

— Є ріжні граматики, але ні на одну не рішилися. Нема репрезентативного тіла, яке цю справу вирішило би. Ось тут саме заворожене коло карпаторуського мовного питання! Чи Ви знаєте, як учать тут в ужгородській, руській гімназії?.. Підіть послухати! Один учитель викладає по українськи, другий — по московськи, третій по „тутешньому“ на основі власних граматичних правил. Уявляєте собі, як діти на цьому терплять?

— Слухаю цих аргументів і чую, як у голові починає мені мішатися. Вертатись до аргументів літературної української мови? Пощо?.. Пощо, супроти тої нової, дивовижньої концепції „карпаторуського народу“, такої безнадійної і такої поражаючої своєю примітивністю? Говорю дальше отверто:

— А попри ту суматоху повстає тут на Підкарпатській Русі все більше чеських шкіл. Шістьсот чеських учителів працює вже тут у чеських школах...

— Чеські школи засновано лиш там, де їх домагається населення. Їх дуже мало. Врештою Ваші інформатори забули, що тут на Підкарпатті живе 40 тисяч чехів, а їм потрібні хіба чеські школи. Порахуйте кількість кляс у тих школах, то переконаєтеся, що тих учителів цілком не забагато.

— Щож робить тут тих 40 тисяч чехів?

— Прийшли тоді, коли не було ким обсадити краєвої адміністрації. Однак це не значить, щоб ми не робили місця для карпаторосів. Ось недавно примістив я в жандармерії, де вимагається непересічних кваліфікацій, 16 підкарпатських русинів.

— Але 90 відсотків посад заняті чехами?

— Ті посади тут вже всім нам остогидли! — кинувся нетерпеливо мій співрозмовець. — Ми всі тут чекаємо менту, коли зможемо звідси забратися. Чи Ви знаєте, що коли тут був міністр Бенеш, то вплинули сотки подань місцевих чеських урядовців, які прохали перенесення? Витримати тут, у цих умовинах, це мука!

— Вернімся ще, пане президенте, на хвилину до політики місцевої адміністрації, — якщо дозволите. Як мається на ділі справа зі забороною краєвого, жовто-блакитного прапору?

Мій співрозмовець скривився з невдоволенням.

— Ось Вам черговий клопіт. Заборону вивішування того прапору видано без мого відома. На ділі, правно, Підкарпатська Русь не має ще свого прапору. Ухвалення його залежить від майбутнього сойму. Дотепер були з тої причини лиш величезні ускладнення. Єпископ каже, що це його прапор, магістрат Ужгороду, що це його, українці називають його своїм національним прапором, а москвофіли, що мають за собою також частину населення, протестують проти його вивішування.

— Але під цим жовто-блакитним прапором стояв президент Масарик. Там, де нема писаних постанов і законів, там має силу звичаєве право, а в тому випадку це право санкціонувала 15-літня державна практика! Чи рахуєтеся, пане президенте, з фатальним відгуком тої заборони?

Президент на хвилину задумався, нервово витираючи очиці.

— Врештою, — промовив звільна — я вже вирішив ту справу. Заки прийде остаточне рішення з Праги, жовто-блакитний прапор може висіти поруч із державним.

— Але на провінції жандармерія здирає ті прапори...

— Це було непорозуміння, яке вже не повториться.

— Ще хвилина, пане президенте! Як справа з губернатором?

— Я виконую його обовязки, — відповів здивовано мій співрозмовець.

— А губернатор не буде взагалі вже іменований?

— Чому? Буде!

— Коли?

— Це вже запитайте в Празі.

— Пане президенте! Наскільки знаю, державний денник законів видається в мовах: чеській та словацькій і в урядовому перекладі на мадярську, німецьку та польську мову. Поляків на цілій Підкарпатській Русі є около триста! Але руського перекладу для пів міліона підкарпатських русинів — взагалі нема. При цьому кожна громада мусить передплачувати той денник.

Президент помітно здивувався.

— Як то, нема руського перекладу? Ви помиляєтесь. Зараз побачите.

За хвилину увійшов викликаний президіяльний секретар.

— Покажете панові редакторові денник законів.

Секретар попросив мене до свого кабінету. Я підвівся.

— Вже все? — запитав президент підіймаючися і собі зі свого фотелю і зітхаючи з помітною полекшою. — Вже все, чим я міг Вам служити?

— Властиво не все, пане президенте, — відповів я незбентежено, дякуючи і прощаючись,— мені цікаві булиб ще господарські справи країни. Як бореться уряд з голодом на Підкарпатті?

Знову здивований вигляд:

— З яким голодом? Хто це такий сказав Вам про голод? Ніякого голоду нема. Останнього року ми навіть експортували до Чехії!

— — — — — — — — — — — —

В кабінеті секретаря показали мені денники законів. „Uredni Noviny“ і „Zemsky Vestnik“. Один і другий мав паралельний російський текст, тільки наголовок першого звучав: „Урядова Газета земскаго уряда для Подкарпаторусского края в Ужгородѣ“, а другого: „Земскій Вѣстнік для Подкарпатской Руси“. В обох текст майже російський, безумовно незрозумілий для підкарпатського села. Дата першого: Ужгород, 15. ноября 1934, другого: 1. сентебря 1934.

Але не в тому річ. Я попросив не краєвих, але державних денників законів та їх урядових перекладів. Секретар викликав ще одного урядовця, референта тієї справи. І дуже також здивувався, коли довідався від тогож урядовця, що урядового перекладу денника законів на руську мову — нема. Взагалі не перекладають його для пів міліона підкарпатських русинів, підчас коли для... поляків — перекладають.

— Не вимагають! — пояснив мені врешті секретар і почав розмову на тему невирішеного мовного питання на Підкарпатті.

Не дивно було мені, що нема того непрасного перекладу. Я це перевірив і знав заздалегідь. Тільки дивно було, що краєвий президент і президіяльний секретар того не знали.

Дивно, бо все є дивне в тій чудовій та бідній країні. Дивною є тактика адміністрації, дивною — політична лінія уряду.

А тимчасом національна свідомість карпаторуського люду росте. Повстають все нові читальні „Просвіти“, росте збут української преси та книжки. А з другого боку росте невдоволення з чеської національної політики на Підкарпатті. Потверджується старий закон біольогії, що стихійних процесів гальмувати не можна. Оливи до вогню доливає тяжкий господарський стан Підкарпаття і самоволя нижчих органів адміністрації на місцях. Все це створює таку дуже помітну на Підкарпатській Русі атмосферу нервовости і неясного вичікування.

— Щось буде! — кажуть люди.

А чейже, — повторюю — є всі дані, щоб чехословацька республика стала крицево-цупким державним організмом. Триєдиним. Посунуся навіть до твердження, що в національній, українській ідеї Підкарпаття є значно більше елементів державно-творчої, тривкої співпраці з Прагою, як напр. — у словацькій національній ідеольогії.

Тільки треба хотіти це добачити.

Роман Голіян.

Віденець про голод на Сов. Україні.

(Допис з Відня.)

(Докінчення.)

Політика большевиків на селі прямувала до того, щоби **знищити цілковито стан вільного українського селянства** і перетворити його на сільський пролетаріят. Щоби здійснити цей плян, треба було позбавити життя кілька міліонів людей. Це робилося цілком пляново. Наперед були зменшені в страшний спосіб ціни аграрних продуктів. Нпр. за 1 кг. картоплі плачено 4 коп. (біля пів сот), а пара черевиків 150 рублів. Звичайно селянин не міг купувати потрібні йому індустріяльні вироби і тому почав знову виробляти своє власне полотно, ходити в постолах і взагалі обмежуватись домашніми виборами. А землі почав обробляти стільки, скільки йому треба було для прожитку його родини.

Українське село почало відгороджуватися від міста і від большевицької влади та вести засклеплене життя. Для совітської влади витворилась величезна небезпека. При такому поступованні селянства міста й індустріяльні центри могли лишитись без хліба. Це одно. А друге, сільське населення, живучи без жадного контакту з радянською владою і тому без її впливу, ворожо настроєне до тої влади могло зрости в таку силу, що на випадок війни навіть добре зорганізовані відділи ГПУ і червона армія не моглиб дати собі з ним ради. Тому Москва рішила в підступний спосіб знищити вільне українське селянство.

В осени 1932 р. большевицька влада почала натискати на селян і їх всякими обіцянками заохочувати, аби вони жертвували свої запаси на зиму і засіяли якнайбільшу площу землі, щоби найповніше забезпечити хлібом і себе і цілу країну. Щодо прожитку, то правительство зобовязалося дати селянам підмогу. Селяни ще раз повірили большевицьким обіцянкам і в надії на підмогу в зимі, засіяли побільшену площу землі. Плян був виповнений на 100 прц.

А як прийшло до виповнення обіцянок, влада раптом про все забула. Більше того. У першій половині 1933 р. якийсь час були спинені перевози збіжа на українських залізницях і було заборонено посилати на Україну посилки з поживою. Такі і подібні зарядження влади штучно поширювали голод на Україні. Кілька міліонів українців вимерли з голоду. Москва тріюмфувала. Небезпека активного виступу українського селянства проти московсько-большевицького панування була усунена.

Страшні картини бачили мешканці міст, до яких почали в літі 1933 р. прибувати селяни, у пошукуванні за хлібом. Уряд видав наказ, що **всі селяни, які шукають у місті роботи, є шкідниками держави і їх треба нищити.** Супроти того мешканці міст навіть боялися ділитись із голодними селянами своїми „достатками“. Безпомічні, виснажені блукали вони по вулицях Харкова, Києва, Полтави і ін. міст, заки смерть не визволяла їх із голодових мук. Першими вмирали чоловіки, потому жінки, а накінець діти. Показував прелеґент фотографії з міста Харкова, на яких видно умираючих з голоду людей, у всіх фазах їхніх мук. А мешканці міста проходять мимо них і навіть не дивляться на вмираючих.

У перших місяцях голоду **транспорт трупів** у Харкові ще не був зорганізований. Бракувало автомашин, які пізніше спроваджено з Курська. Відтоді кожного ранку і вечора їздили автомашини по вулицях Харкова і збирали трупи. Червень і липень 1933 р. були найстрашніші. Кожного дня вмирали сотні селян на вулицях міста і ніхто не наважувався їх рятувати, бо вони були проголошені „ворогами держави“, яких треба було нищити.

По приблизним обчисленням **в одному Харкові померло коло 120.000 селян.** Їх поховано на Холодній Горі, в масових ямах по 15 трупів у кожній. На запрезентованих прелеґентом фотографіях було видно багато маленьких горбків, без хрестів, під якими спочили жертви большевицького варварства.

На провінції, головнож **на селах, голод був ще страшніший.** З голоду їли родичі своїх ді-

тей, щоби кілька днів пізніше самим також умерти. Прелеґент бачив сцени, яких не можна описати. Проїздив він через села, в яких не було ні одної живої душі, лише пару псів і котів, які їли людські трупи.

А засіяні поля вродили того року дуже добре, тільки в багатьох місцевостях не було кому врожаю збирати. Щоби врятувати хоч частину врожаю, змобілізувала влада всіх учеників середніх і високих шкіл для помочі тим решткам сільського населення, якому вдалося пережити той страшний час. Але перша робота, яку ці ученики мусіли виконати, це поховати трупи, що лежали на вулицях, гнили й затроювали повітря. Ріжні пошесні хороби поширились через голод на Україні і також причинилися до смерти багатьох людей.

Виклад інж. О. Александра зробив на присутніх потрясаюче враження. Під його впливом зібрані на викладі віденські українці ухвалили **резолюцію**, в якій висловлюють своє обурення проти московсько-большевицьких методів винищування українського народу та стверджують, що краще майбутнє українського народу можливе тільки у власній українській державі.

Ю. С.

Парцеляція в Італії.

РИМ, 13. 12. ПАТ. Парлямент приняв закон про парцеляцію великої земельної власности і створення середніх і малих господарств. Метою закону зробити пастухів і найбідніших рільних робітників власниками сільських господарств. Більшим земельним власникам, які добровільно переведуть парцеляцію, держава зверне 1/3 коштів. Власникам, які не схочуть добровільно парцелювати своїх земель, держава забере землю за відшкодуванням.

Заснування „Чесько-Українського Товариства"

в Младе Болеславі.

Досить численна українська кольонія в Младе Болеславі, що складається головно з робітників, колишніх стрільців УГА, спільно з чехами прихильниками українців, відбула 17. м. м. орґанізаційні сходини Чесько-Українського Т-ва.

Сходинам проводив композитор Догнал; привитавши присутніх, він передав слово О. І. Бочковському, що у рефераті на тему: „З історії чесько-українських взаємин у минулому та сучасному" підкреслив стародавність та ріжноманітність цих взаємин. Особливо інтенсивні і приятельські вони були в першій половині XIX. ст. Чеські „будителі" — Паляцький, Л. Ріґер, К. Гавлічек, П. Шафажик добре знали українську справу; визнавали цілковиту самостійність українського народу та його мови; захищали українців перед зазіханням та нападами з польського й московського боку. Цікаво, для них був безсумнівним український національний характер Підкарпаття.

Все це змінилося після австро-угорської угоди 1867. р. Загрожені ґерманізацією та мадяризацією чехи і словаки кинулись без застережень в обійми русофільства. Винятком був реалізм проф. Т. Ґ. Масарика та напр. „Сльов. Пшеглєд-у" Ал. Черного.

Підчас світової війни і власне після революції 1917. р. чесько-українські взаємини відновилися. На Україні повстали чеські леґіонери. Відновлена Українська Держава визнала Чсл. Національну Раду. Одначе після IV. Універсалу шляхи чеської та української політики знову розійшлися.

Після нового поневолення України Чехословаччина виявила велике й добре зрозуміння трагічної долі української еміґрації.

Тепер чеський загал вернувся до русофільства і дехто не виявляє симпатій до української справи. Мовляв, на перешкоді Підкарпаття. Алеж українська „ірредента" на Підкарпатті — це реально-політичний нонсенс. Українці хотять зацікавлення не політичною, а національною справою Підкарпаття. Вони проти зайвого московщення цієї країни, яку вже чеські велитні XIX. ст. справедливо визнали національно українською. Отже не в Підкарпатті річ, але в українській самостійности. Українці певні, що Чехословаччина, яка сама виборола свою самостійність, не може й не повинна заперечувати право на самоозначення українського народу. І тут обовязує гасло Гавлічка: „Я — пан, ти пан!" і на цьому шляху нема перешкод до близьких взаємин між цими, зрештою, близькими народами.

Другий промовець та головний ініціятор Чесько-Українського Т-ва п. Пацак у щирій і гарній промові мотивував потребу чесько-українського зближення, ознайомлення з долею українського народу; з його змаганнями й бажаннями. Новозасноване Т-во має в першу чергу закласти курс української мови і то негайно. Далі влаштовувати інформаційні виклади на чесько-українські теми; писати про ці справи до місцевої преси і т. п.

Збори ухвалили проєкт статуту й обрали тимчасову Управу в складі: п. Пацак — голова, п. Бельзецький — заст. гол. п. і п-і Жегачкови, проф. Емановський з чеського боку та д-р Грицей, п. Брандтишин, д-р Масик — з українського — члени Управи. Аклямацією запросили до Управи п. Догнала.

В Українськім Т-ві на другий день відбулися сходини, на яких були і чехи. О. І. Бочковський виголосив реферат про сучасне положення й українську справу. В обговоренні реферату взяли участь п. Пацак, п. Шиманова та інші.

По рефераті зібрані забавлялися співами українських пісень і танцями. *(У. Т.)*

Українська пропаґанда в Англії.

Значіння закордонної пропаґанди.

Творення національної держави з недержавного народу йде кількома шляхами. Треба в першу чергу викликати почуття національної свідомости та бажання незалежности в самій масі народу. Треба створити вірну й жертвенну провідну верству народу, яка повела би відповідну боротьбу. Треба врешті викликати за кордоном заінтересування державницькими змаганнями нації, витворити прихильну опінію, позискати моральну або й навіть матеріяльну піддержку до здійснення плянів та осягнення ціли. Ці завдання вимагають від нації незвичайної витревалости і великих зусиль.

Приєднання для себе прихильности за кордоном, придбання приятелів у державах, які можуть бути помічними при будові молодої держави, це атути, якими не сміє ніяка нація нехтувати.

Ніяка новітня держава не повстала виключно своїми силами. Всі вони спиралися з більшій або меншій мірі також на дипльоматичну, моральну, чи навіть матеріяльну піддержку якоїсь великої держави, або групи держав. Так повстала незалежна Сербія, Болгарія, Румунія, всі повоєнні держави включно до Польщі, яка донедавна ще у всьому спиралася на Францію, доки не стала на власні ноги і не вибрала власної незалежної політики.

Греція повстала завдяки дипльоматичній та матеріяльній піддержці Англії. Італійська держава повстала не виключно завдяки геройському Ґарібальді, але також завдяки дипльоматичній справности Мацціні й Кавура і завдяки військовій піддержці Франції.

Орієнтація на власні сили — це дуже добра девіза, бо вона примушує націю, яка бореться за свої ідеали, напружувати всі сили, а не ждати пасивно, щоби щось готове впало з неба. Рівночасно провідники нації повинні памятати, що симпатії та поміч із зовні це власне ті чинники, які переважать остаточно язичок ваги. На поміч і піддержку від чужих може недержавна нація надіятися тоді, коли: 1) власною зорганізованістю й силою докаже, що вона приготована до самостійности і її бажає, 2) переконає світ про справедливість своїх домагань, 3) коли врешті інші держави переконаються, що створення нової держави є потрібне до утримання політичної рівноваги.

Підставою до приєднання закордонної опінії для якоїсь справи, є **добре і вміле поведена закордонна пропаґанда.**

Перед війною найбільше помітною в світі була пропаґанда за відновленням польської держави. Повстала була широка пропаґандивна літертура, повстали музеї визвольних змагань польської нації; по всіх столицях закладалися кружки „прихильників Польщі" і т. п. Головним осередком тої діяльності був Париж, але не поминено й Льондону та інших центрів світа. Коли підчас світової війни польське питання виринуло на світову арену, воно не заскочило нікого. Світ був підготований до того питання. Справу польської державности розглядали одночасно і по стороні центральних держав.

Зовсім не так малася справа з питанням української незалежности. Про українців та їх змагання мало хто знав. Брак підготовки дався дуже болюче відчути.

Росія перед війною одна з наймогутніших держав Европи, протягом двох сотень років переконувала закордон, що української нації нема, а навіть нема такої мови, яку можнаб назвати українською. Назва „Україна" й „український" всюди заступали „Малоросія" та „малоросійський", а ще радше вживали виразу „полуднева Росія". Не дивниця, що перед війною в Англії майже ніхто не знав про істнування якогось українського народу та про його змагання. Перед війною були тільки дуже незначні спроби створення в Англії „українського комітету", якого душею був п. Юрій Рафалович, але його майже надлюдські зусилля губилися в загальному незнанні самої суті українського питання серед англ. загалу. Та були ще й інші перепони. Англія була в дуже приязних зносинах з царською Росією, проти якої була звернена українська пропаґанда. Це дуже утруднювало справу. Ще й тепер вживається в Англії навіть в офіціяльних кругах, назви Росія, а не СССР

Д-р В. Ю. Кисілевський
(Льондон)

У навечерія св. Андрея.

Заходом учениць ґімназії й фахової школи СС. Василіянок відбувся дня 12. грудня в салі ґімназії при вул. Длуґоша традиційний концерт для вшанування дня іменин митрополита Шептицького, як великого добродія й опікуна цих шкіл та їх молоди.

На вступі злучені хори відспівали „многолітствіє", опісля учениця Сітницька перечитала звязкий реферат про дотеперішню життєву дорогу нашого Владики та його великі заслуги для нації, якій він дав стільки просвітно-культурних і гуманітарних огнищ.

Два дівочі хори учениць (ґімназії й фахової школи) виконали напереміну кілька поважних творів Ґендля, Форе, Шуберта й Кудрика.

Та найбагатша й найсимпатичніша частина програми це були сольові виступи двох співачок, двох піяністок та одної скрипачки. В сумі продукції ці свідчили наглядно, що в школах СС. Василіянок є музичні гарні й надійні таланти, які при дальшій умілій праці дійдуть певно до високих досягнень. Така п. Бріль чи Вишневська і Заплітна є вже сьогодні помітними задатками на майбутні артистки. Таксамо п. Богоновнч і Сенишин мають прегарний голосовий матеріял, що при вирівнанні та справленні дикції, могли би колись співати як соловії.

Сильне враження зробила поезія М. Матієва Мельника п. з. „Проповідь Іларіона", що її виголосила уч. Леонтович.

Гарно теж випала виведена на закінчення містерія св. Андріївської ночі, а момент, коли за сценою відзивається хор, а на сцені зявляється св. Андрій був просто захопливий.

Фортепіяновий дострій вели проф. д-р Кудрик та учениці Тершаковець і Оришин.

Публики було багато з Владикою Микитою на чолі. Не було лише самого митрополита, що колись залюбки приходив на концерти учениць. Сьогодні він „прикований до крісла" та думками і серцем був певно серед тої дітвори і благословив її.

С. Ч.

По смерти Михайла Грушевського.

ГОЛОВНИЙ ВИДІЛ „ПРОСВІТИ“ ГРУШЕВСЬКОМУ.

У вівторок 11. ц. м. відбулося засідання Головного Виділу Т-ва „Просвіти“ у Львові. Перед приступленням до денного порядку присвятив голова Т-ва д-р І. Брик відповідну згадку пок. М. Грушевському, якої всі присутні вислухали стоячи. Після промови вшановано ще память Грушевського 1-минутовою мовчанкою.

ВІДГУК У РОСІЙСЬКІЙ ЕМІГРАНТСЬКІЙ ПРЕСІ.

Російський тижневик „Новое Слово“, що виходить у Берліні, помістив у ч. 14. з 2. ц. м. на першій стороні замітку про смерть Грушевського під наг. „Ще одна жертва“. У ч. 15. з 9. ц. м. приніс той самий тижневик дуже добре й обєктивно написану статтю про пок. українського вчевого й діяча пера Ч. Никольського п. н. „Большевики і Грушевський“.

ВІДГОМІН У БІЛОРУСЬКІЙ ПРЕСІ.

Виленський білоруський „Родны Край“, ч. 26. з 8. грудня 1934. року, приніс статтю п. з. „Сьмерць Міхала Грушэўскага“. Стаття підписана ініціялами К. М.

Тільки освітою, культурою і вихованням здобудемо кращу долю. Не жалійно датків на скріплення освітних змагань.

Злучені Держави виселюють японців.

ТОКІО, 13. 12. ПАТ. Представник японського міністерства закордонних справ заявив, що зі стейту Арізона виселюють далі японців і всі дипльоматичні заходи Японії безуспішні. Одначе Японія сподіється, що американський уряд відкличе свої розпорядки в інтересі добрих взаємин між обома державами.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— Уряд Куби припинив конституцію на 40 днів для кращої боротьби з терором.

— До басейну Саари виїхало 9 старшин і 3 підстаршин, щоби підготовити кватири для британських військ.

— Болгарський трибунал у Старій Загорі засудив 25 комуністів на кару вязниці від 1 до 12 літ.

— Колишній еспанський міністр Ґордон Ордас зголосив у кортезах інтерпеляцію про нечувані звущання війська і поліції підчас боротьби з повстанцями в Астурії.

— Над рікою Ріо деля Муете в Південній Америці індіяни вбили двох місіонарів салезіянів.

— Міністерства летунства Франції та Англії погодилися на летунську комунікацію з Капштатом та Індіями. Дорога веде через Париж і Марсель.

— Провідник організації „Вогняного Хреста“ полк. де ля Рок заявив, що його організація не є політичною і є прихильником замирення Франції з Німеччиною.

Арештували 29 японців за шпіонажу.

ТОКІО, 13. 12. ПАТ. Преса повідомляє, що в Злучених Державах арештували 29 японців за шпіонажу.

110 убитих.

Бої італійських військ з абісинськими.

РИМ, 13. 12. ПАТ. Агенція Стефані повідомляє, що підчас наступу абісинців на італійську станицю Уалюуль згинуло 110 абісинських вояків. Італійські літаки ствердили, що на території між Уалюяль і Адо лежить багато вбитих і ранених. Італійські війська забрали 105 крісів, 8.000 набоїв, 70 вючних звірят 120 наметів, 400 міхів з харчами і вантажний самохід.

АБІСИНІЯ ПРОТЕСТУЄ.

ЛЬОНДОН, 13. 12. ПАТ. В колах англійського уряду викликав велике враження звіт полк. Кліфорда, представника британсько-абісинської прикордонної комісії для демілітаризації пасовиськ. Полк. Кліфорд пише, що до боїв з військами в Абисинії довели італійські війська, які напали на абісинців. Цісар Абісинії відкинув домагання Мусолінія, щоби абісинські війська віддавали військові почести італійському прапорові в місці, де дійшло до конфлікту і щоб Абісинія заплатила Італії відшкодування. Абісинія звернеться з жалобою на поведінку Італії до Ліґи Націй.

Літвінов у Берліні.

ПАРИЖ, 13. 12. ПАТ. „Журналь“ повідомляє, що ком. Літвінов приїде до Берліна, де спиниться 48 годин. Кружляють поголоски, що Літвінов відбуде нараду з мін. Нойратом на тему підписаного перед кількома днями договору між Францією і СССР та большевицькою концепцією східного пакту.

Пакт шістьох.

ЛЬОНДОН, 13. 12. ПАТ. „Дейли Геральд“ повідомляє, що Мусоліні виступить небаром із проєктом пакту шістьох. Цей пакт відповідатиме пактові 4-ох, а належатиме до нього теж Польща та СССР.

Засудили чотирьох македонців.

СОФІЯ, 13. 12. ПАТ. Військовий трибунал видав присуд на чотирьох членів македонської терористичної організації. Одного підсудного засудили на кару смерти, трьох на безречинцеві тяжкі роботи. Підсудних судили за те, що повісили македонського купця на поруччу моста.

Канцлер Шушніґ виїхав до Будапешту.

ВІДЕНЬ, 13. 12. ПАТ. До Будапешту виїхав нині канцлер Шушніґ з міністром закордонних справ Берґер-Вальденеґом. Канцлер заявив, що політична орієнтація над Дунаєм не змінена.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 15. ГРУДНЯ 1934.

Д-Р ЕВГЕН ОЛЕСНИЦЬКИЙ. 47

СТОРІНКИ З МОГО ЖИТТЯ.

XXI. ПРОБИ УРЯДОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІД ЕПИСКОПСЬКИМ ОМОФОРОМ. НОВІ ВИБОРИ ДО ПАРЛЯМЕНТУ В 1885 Р. ЗАСНУВАННЯ „НАРОДНЬОЇ РАДИ“. СПРАВА ЛЬВІВСЬКОГО „НАРОДНЬГО ДОМУ“. ДАЛЬШІ ПОДІЇ В СОЙМІ. ПОЧАТКИ МОЄЇ ШИРШОЇ ПУБЛИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТИ.

Рік 1885 зазначився ролею, яку в ньому відіграли в нашім публичнім житті епископи. Не була це роля з кожного огляду надто почесна і на кожний спосіб інакша, як та, що грали ії у нас епископи від початків конституційного життя. В 1885 р. були обсаджені два епископські престоли — митрополичий у Львові д-ром Сильвестрем Сембратовичем і новозаснований у Станиславові епископський д-ром Юліяном Пелешем. Про Сильвестра Сембратовича кружляли заздалегідь вісти, що він завдячує своє іменування польській протекції і що у заміну за це приймив він супроти поляків, і то ще в часі перед усуненням Йосифа Сембратовича, деякі зобовязання. Йосиф Сембратович був тихий, спокійний і не відгравав у політиці ніякої ролі, то зате не міг народній справі багато пошкодити. Його консерватизм і вперта пасивність не могли подобатись русинам, які очікували від свого владики ініціятиви і ширшого погляду. І тому був час, коли самі русини апелювали до нього, щоб уступив з престола і зробив місце Сильвестрові, якого уважали людиною більше поступовою, здеклярованим народовцем і через те привязували до нього великі надії. Писав у тім напрямі Данило Танячкевич у своїх брошурах, які видавав під псевдонімом: Обачний. Опісля показалося, що на тих надіях наш загал дуже завівся.

Рівночасно з обняттям престола почав митрополит Сильвестер творити партію консервативно-клерикально - урядово - польонофільську і заложив при помочі уряду й поляків політичний орган „Мир“, видаваний у тих напрямах. Був це орган крайно обскурний, а проба тої урядової політики найогиднїша з усіх в тім напрямі роблених у нас експериментів. Причинився до того немало вибір осіб, що їх поставлено на чолі видавництва. Головну управу того органу мав з початку крилошанин Олександер Бачинський, опісля о. Онуфрій Лепкий а шефом редакції був поставлений головний співробітник „Нового Пролома“ Орест Авдиковський. Отже всю справу віддано в руки саме крайних москвофілів, які робили проти свого переконання, лиш за гроші, або для карієри. Не було в тому всьому ані крихти якоїбудь ідейности, тільки „гешефт“ і тому така газета не могла нікого загріти, ані промовити до чиєбудь переконання. Тому не прийшло навіть до формального заснування якоїбудь, хочби мізерної, партії.

Поклик „Мира“ в програмових статтях „Зречись шумного знамени народного ідеалу!“ викликав усюди просте обмерзіння. Тому, що саме надходили вибори до державної ради, почав митрополит сам у порозумінні з урядом і центральним польським комітетом іменувати митрополичих кандидатів, підтримуваних всюди поляками та урядом. Проти них ставив своїх кандидатів спільний руський комітет, зложений по половині з представників обох партій. Митрополичі кандидати облегчили при тих виборах полякам дуже їх виборчу боротьбу, бо наступила боротьба між самими русинами, незалежними і митрополичими. Була така комбінація сил: з одної сторони русини-народовці і москвофіли, з другої уряд, поляки, жиди і митрополит. Отже вивязалася страшно деморалізуюча боротьба, до якої причинився головно митрополит. Відіграв він тут крайно нікчемну ролю і, крім горстки лизунів, настроїв усіх супроти себе. Наші часописи не щадили його, особливо „Зеркало“, яке я підписував тоді, як редактор, уживало собі на нім так, що вкінці прокураторія конфіскувала його за кожний дотеп, спрямований проти митрополита, надаючи цим останньому атрибуцію урядової особи. Я домагався при кожній конфіскаті апеляційної розправи й уживав собі на митрополиті з судової трибуни; з тої причини приходила на ті розправи численна публика і слухала із задоволенням моїх промов. (Далі буде.)

Справа українських інвалідів у соймовій комісії.

Внески пос. Великановича.

ВАРШАВА, 13. 12. ПАТ. Соймова буджетова комісія радила нині над преліміварем емеритур, допомог та інвалідських рент. Справу буджету реферував пос. Ваґнер. Видатки на емеритури і допомоги зменшено тому, що припинено зріст емеритур. З черги обговорив буджетові видатки на інвалідські ренти. Референт заявив, що в внішній скруті держава не має змоги збільшити видатки на ренти. Пекуче питання розвяже, на думку референта розпорядок президента з 28. жовтня 1933. р., який накладає обовязок на кожне підприємство дати працю 3 прц. інвалідам. Тепер дістає ренту 72.000 інвалідів. Видатки на ренти інвалідам постепенно будуть зменшуватися. Референт домагався сцентралізувати опіку над інвалідами в одній ресорті.

В дискусії промовляв між іншим теж пос. Великанович, домагаючись, щоби уряд признав ренти українським інвалідам.

Опісля відповідав віцеміністр скарбу Лехніцький. У відповідь послові Великановичеві віцеміністр заявив, що цілу справу з рентами для українських інвалідів ще раз розглянуть. Уряд буде виконувати закон по своїй змозі.

Після того принято буджети емеритур, допомог та інвалідських рент з поправками референта.

VI. Вистава Асоціяції Незалежних Українських Мистців.

Відчиняється вона в неділю, 16. грудня в 12. год. у полудне у салях Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка. Буде це 6-а з черги вистава цього мистецького гурту. У виставі бере участь понад 30 мистців із понад 200 творами. Як звичайно, розбуджує вона живе зацікавлення, бо можна буде на ній бачити твори т. зв. передових напрямків. Орґанізатори її видали гарний катальоґ з 12 ілюстраціями. Вступ на виставу 1 зол., для молоді 50 сот., для ґруп по 20 сот. Відчинена буде щодня від год. 10. до 3. попол.

—o—

Еміґраційні справи.

КОЛЬОНІЗАЦІЯ В АРГЕНТИНІ.

Реєстрація родин на виїзд на кольонії в Аргентині відбувається дальше. Можуть їхати тільки родини.

На кольонію в Кордобі, де землю дають на сплати, допускають найближчих членів родини: чоловік, жінка, їх діти, їхні родичі до 60 р. життя та брати або сестри. Дальших свояків не допускають і жадають від них, щоби окремо завдаткували для себе наділ землі.

На кольонію в Тукумані, де набуту землю й інвентар відроблюється, можуть їхати також і дальші свояки. Зовсім чужі особи не можуть бути долучені до родин.

Всі, що бажають їхати на кольонії повинні зголошуватися в Т-ві Опіки над Українськими Еміґрантами, де дістануть усі інформації та поучення. Зареєстровані в цьому Т-ві дістають перед виїздом поручаючі листи, крім цього Товариство подбає, щоби українські родини поселювати разом, а не всуміш з кольоністами інших країв.

ЧИ МОЖЛИВИЙ ВИЇЗД ДО КАНАДИ?

До Канади можна їхати лише на основі перміту, що його вистарається член родини, який перебуває вже в Канаді. Для хлопців повище 18 літ такий перміт важко дістати. В обмеженій скількости можуть їхати хліборобські родини на закупно фарми. Шоби прийшли які полекші у справі виїзду до Канади, покищо нема найменших надій

ФРАНЦІЯ ЗАГОСТРЮЄ ІМІҐРАЦІЙНІ ПРИПИСИ.

Досі одиноким способом, щоби дістатися до Франції на роботу був контракт праці або завізвання. Тепер появився новий розпорядок французького уряду, що кожний контракт праці мусить еміґрант предложити в Місії французького Міністерства Праці і щойно, коли Місія прихильно поставиться до контракту, можна на його основі виїхати.

Так само поіменні завізвання для жінки чи дітей, надіслані з Франції мусять бути предложені в французькому консуляті, консуль переводить допит, який триває з місяць і щойно тоді видає або дозвіл або заборону.

У всіх еміґраційних справах заінтересовані повинні звертатися до **Т-ва Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові, вул. Вишневецьких ч. 4. І. поверх,** де дістануть цілком безплатно всі потрібні вказівки, поради та поучення. На листовну відповідь треба долучити поштову марку за 50 сот.

ХОЧЕТЕ ОРҐАНІЗОВАНО НЕСТИ ПОМІЧ українським інвалідам? Впишіться в члени Українського Т-ва Допомоги Інвалідам! Річна вкладка 6 зол., або 50 сот. місячно. Для робітників, селян і студентів вкладка знижена до половини.

Кожна лепта на „Дар Просвіті“ з нагоди 66-их роковин її безупинної праці — це цеглинка під величню будову українського духа.

Хто вийшов на волю з Берези Картуської?

11. грудня вийшли на волю з табору в Березі Картуській такі українці:

1) Інж. Михайло Кравців зі Стрия; 2) Дмитро Савчак з Ямниці коло Станиславова; 3) Богдан Михалевський з Коломиї; 4) Богдан Дейчаковський з Ямниці коло Станиславова; 5) Любомир Прокопович з Рогатина; 6) Евген Цибик з Коломиї; 7) Михайло Савчак з Ямниці коло Станиславова; 8) д-р Володимир Горбовий з Долини; 9) Роман Халупінка з Товмача і 10) Осип Грицуляк зі Станиславова.

Крім названих звільнили цим разом на волю також одного жида-комуніста.

Досі спровадили до табору в Березі Картуській загалом 231 осіб.

12-го грудня було в таборі 147 осіб, в тому 72 прц. українців, 18 прц. комуністів і 10 прц. евдеків.

НОВИНКИ

— **Школа танців „ХОРОВІД“** уладжує продовжену лекцію в суботу дня 15. ц. м. в Нар. Домі, II. пов. (Руське Касино“). Початок год. 5.30 веч. 692

— **Традиційний Святомиколаївський Вечір** улаштовує дня 18. грудня 1934. **У. С. К. ім. сот. Ф. Черника** в салях „Почтовців“ при вул. Японській 9. Початок год. 21. Запрошення в кооп. „Пласт“, Сикстуська 29. від год. 18—19. 1-2

— **Ревія мод.** що відбудеться в неділю 16. грудня в год. 11.30 в салі театру Ріжнородностей вул. Рутовського ч. 22, викликує загальне зацікавлення в колах львівського жіноцтва. Багатий перегляд наймодніших тоалет (45 зразків) дає змогу підібрати для себе найвідповідніші моделі і тимсамим полагоджувати для себе закупна і замовлення тоалет практично і доцільно із заздалегідь обдуманим пляном. Карти вступу від 45 сот. до 2 зол. в „Союзнім Базарі“ вул. Руська ч. 20. 698

— **„Наш Вертеп“. Адміністрація** „Нашого Вертепу“ подає до відома, що з причини від неї незалежних, **вистава** „Нашого Вертепу“ в пятницю 14. ц. м. **не відбудеться.** Речинець вистави буде цими днями відповідно оголошений. 697

— **Відчит про мистецтво.** Заходом Українського Т-ва Прихильників Мистецтва і АНУМ відбудеться в суботу 15. ц. м. в год. 6. веч. у салі „Бесіди“ відчит мистця Михайла Осінчука на тему „Техніка і пластичне мистецтво“ з численними фотографіями на екрані. Вступ за добровільними датками.

— **Виступ театру „Заграви“ у Львові.** Як довідуємось, трупа театру „Заграви“ приїздждає на два дні до Львова 22. і 23. ц. м. Гратиме у театрі „Ріжнородностей“ і виставить „Ой не ходи Грицю“ та пєсу англійського письменника Моґема „Святе полум'я“. „Ой не ходи Грицю“ у зовсім новій перерібці мала великий успіх у Перемишлі; грали там двічі при битком набитій салі.

— **У справі збірних творів Т. Шевченка у 16 томах.** Адміністрація цього видання Українського Наукового Інституту звертається до нас із проханням поінформувати деяких передплатників, що досі появився тільки II-ий том цього видання і що І-ий, який міститиме життєпис поета вийде аж пізніше. Взагалі томи не будуть появлятись у черговому порядку, а відповідно до того, як вони будуть підготовлені до друку співробітниками. Нпр. найближчий з черги том буде VII-ий.

— **В перший празник у новій церкві св. Андрея на Клепарові,** що відбудеться в неділю 16. ц. м., Преосв. еп. Будка рукоположить там у часі архиєрейської Служби Божої, яка зачнеться в год. 10, трьох неопрезвитерів.

— **Концерт Марії Сокіл у Тернополі на „Рідну Школу“.** На просьбу „Рідної Школи“ у Тернополі Марія Сокіл, яка на короткий час приїхала до краю, зголилася виступити там в неділю 16. ц. м. з власним концертом (з Антоном Рудницьким при фортепяні), якого часть доходу призначена на тернопільську „Рідну Школу“. Патріотична ціль, імена артистів і зовсім нова програма, у Тернополі ще не виведена, стягнуть певне на концерт все тамошне українське громадянство.

— **Артистка Лена Голіцинська,** що з таким успіхом виступала свого часу в театрі Тобілевича, а в 1929 р., відвідуючи рідню на Великій Україні (її мати відома артистка Борисоглібська), виступала цілий сезон у Харкові, завитала тепер до Львова. Наша публика матиме змогу побачити її 16. ц. м. в год. 11.30 у театрі Ріжнородностей на імпрезі Української Захоронки.

— **З Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові.** Жалібне засідання Етнографічної Комісії НТШ з приводу смерти проф. М. Грушевського з рефератом акад. Філярета Колесси: „Грушевський як дослідник українського фолькльору“ відбудеться в понеділок 17. ц. м. в год. 18 у Бібліотеці НТШ.

— **В Укр. Наук. Інституті в Берліні** виголосить 14. ц. м. ред. І. Витвицький виклад на тему: Сировці України й европейська господарка.

— **Роздача піврічних свідоцтв** у народніх і середніх школах буде в суботу 22. грудня. Цього ж дня починаються зимові ферії, що триватимуть до 15. січня 1935 включно. Шкільна наука після ферій почнеться 16. січня.

— **Великі аванси учительства.** Кураторії шк. округ виготовляють списки вчителів середніх і вселюдних шкіл, що мають від нового року перейти до вищих пенсійних груп. Аванси обіймають автоматично 24.800 осіб. До вищих груп будуть посунені вчителі, що в часі останнього перегрупування втратили один ступінь, оскільки до 31. грудня ц. р. скінчать вимагане число служби. Крім того аванс має обняти також учителів, які вправді залишилися при перегрупуванні в дотеперішних групах, але цього року кінчать речинці, що управнюють до авансу.

— **Російський професор проти М. Грушевського.** Словянський Інститут у Празі влаштував 29. XI. ц. р. виклад б. проф. одеського університету А. Флоровського на тему „Зміст російської („русской“) історії“. Референт критикував погляди М. Грушевського на уклад історії східних словян, як, мовляв, „однобічні“, подав огляд російської совітської історіографії і спинився на історичних працях рос. еміґрантів. А. Флоровський відкидає означення „історії Росії“ і радить уживати означення „русская історія“, що обіймала би й історію „Малої, Білої, Червоної, Чорної і Карпатської Руси“. В обговоренні реферату взяли участь: П. Савицький, П. Мілюков, С. Гессен, Хітьков, Я. Бідло (чех), а з українців П. Феденко. Останній зазначив, що погляди М. Грушевського вже прийняли най визначніші рос. історики Сов. Росії — Преснятков, Любавський та інші, що шукають кореня історії рос. народу не на Україні, а в самій таки Московщині й уважають, що продовженням Київської Держави була Литовсько-Руська. П. Феденко підкреслив імперіялістичну тенденцію реферату Флоровського і висловився за те, щоб рос. історики вивчували не історію держави, але її народів. З самого імени „Русь“ не можна ще виводити спільність національну українців і „московських людей“. Справа не в імені, але в суспільно-національній свідомості. З Московщиною у нас була спільна віра (та й то з деякими застереженнями) та одна династія потомків київського Володимира. За аналоґією після Флоровського треба було би й історію чехів визнавати за частину німецької історії, бож і чехи мали одну віру й династію (Габсбурґів) з німцями. Флоровський у своїм післяслові заявив на запит П. Феденка, що він твердо стоїть на погляді „єдиности русского народа“. (У. Т.)

— Консерваторська комісія. У львівському воєвідському уряді відбулося засідання окружної консерваторської комісії на три східно-галицькі воєвідства. Рішено між іншим старатися за відновлення старинних замків в Олеську, Збаражі та в Бережанах. З українців належать до комісії д-р Іл. Свєнціцький, а крім того як члени кореспонденти д-р Пастернак і д-р Кобільник.

— Земельні добра на ліцитації. Дирекція Т-ва Кредитового Земського у Львові оголосила дальші ліцитації земельних дібр у Галичині. М. і. виставлено на продаж добра: Костельники пов. Бучач, Загачів, Дички і Малинівку пов. Рогатин; Войткова, Тищина, Туче Мешківщина пов. Добромиль; Болоні біля Довголуки пов. Стрий; Сеньків і Станів пов. Радехів; Білобожниця Стара, Калинівщина і Семяківці пов. Чортків, Мшшків, Шмитків, Себечів, Острів, Глухів пов. Сокаль, Клебанівка пов. Збараж; Козлів, Танів і Городище пов. Тернопіль і Бережани; Нежухів пов. Стрий; Долина пов. Товмач; Рожиська пов. Скалат; Добротвір і Масярня пов. Камінка Стр.; Путятичі, Губінщина пов. Городок Яг.; Маріянів пов. Підгайці; Мединь пов. Збараж і Ставки пов. Скалат. Ліцитації визначено в речинцях від 15. до 19. січня 1935 р. в канцелярії нотаря Тадея Навроцького. Взагалі на ліцитацію виставлено коло 700 маєтків, задовжених у Т-ві Земськім Кредитовім у Львові.

— Ревізійний союз кооператив Волині. Міністер скарбу рескриптом з дня 6. ц. м. признав союзові кооператив „Гурт“, який утворив І. Волошиновський в Луцьку, право законних ревізій кооператив, що є його членами.

— З волинської хліборобської палати. Економічна комісія палати на засіданні 4. ц. м. заявилася проти включення Волині до спільного ревізійного союзу хліборобських кооператив Полісся, Люблинщини й Волині, а за окремим союзом лише для Волині.

— Два нові людові доми посвячено 25. м. м Гиньківцях і Угриньківцях пов. Заліщики. Побудовано їх при допомозі повітової кураторії, що займається будовою людових домів.

— Хто виграв на льотерії? В нинішнім тягненні Держ. Клясової Льотерії впали виграні на такі числа: 50.000 зол. на ч. 179183. 10.000 зол. на ч. 115463, 130926, 176303. 5.000 зол. на ч. 63919. 2.000 зол. на ч. 15581, 69079, 109682, 159743. 1000 зол. на ч. 27443, 80983, 86333, 127272, 128936. 500 зол. на ч. 3373, 4761, 10204, 24617, 27999, 45198, 70768, 80617, 102583, 108171, 112116, 114604, 132796, 140220, 141927, 154175, 174893. 400 зол. на ч. 2105, 6803, 9460, 16418, 25324, 83484, 36240, 45198, 110178, 131177, 136064 142961, 143904, 156642, 162655. 300 зол. на ч. 5810, 17912, 21901, 22151, 31330, 38563, 39825, 40794, 46639, 50185, 53745, 61298, 67697, 11907, 75873, 89289, 107275, 119540, 125716, 139060, 143584, 153649, 160630, 173002. 500 зол. на ч. 33825, 33661, 61311, 67221, 67769, 72819, 90775, 120525, 146966, 155685. 400 зол. на ч. 8858, 9242, 10688, 10738, 24053, 33194, 46501, 48394, 57771, 59885, 59885, 71304, 71564, 93894, 95198, 115430, 121460, 129282, 137304, 137926, 138362, 143518, 154382, 154699, 174023. 300 зол. на ч. 13714, 21776, 53303, 65984, 87194, 113716, 115191, 123346, 140237, 156769, 159216, 160024, 170252.

— Студент дефравдант. „Братня Поміч“ львівської політехніки приняла недавно в характері гостя Франціїшка Врубля, який одержав від шефа бюра суму 1.365 зол. з переказами, щоби надати їх на почті. Одначе Врубель спроневірив одержану готівку і втік, при чому надіслав до „Братньої Помочі“ письмо з проханням, щоби не повідомляти поліції, бо він до тижня гроші зверне. За дефравдантом поліція вислала стежні листи.

— Львівська хроніка. Невідомі злодії вкрали нічю з вистави Фото-Радіо-Паляс три фотографічні апарати вартости 900 зол. — На залізничому двірці арештували Авр. Штернбаха, стрийського пачкаря, що віз із Кракова 2 кг. сахарини. — Перед судом присяглих почалася розправа проти 72-літнього Мих. Михалкевича з Мервиці (пов. Жовква), обвинуваченого, що вбив свого сина Григорія. Обвинувачений борониться, що вбив сина у власній обороні. — На вул. Річній найшли трупа кількатижневої дитини. — На вул. Жулінського найшли покинутого около 2-літнього хлопчика. — При вул. Льва Сапіги 30 випила сільну кислоту манікуристка Марія Соха, з причини безробіття. Забрали її до шпиталю. — Трамвай наїхав на Сонішній вулиці на Юстину Герус із Вишенки (пов. Городок Яг.). Забрали її до шпиталю. — У народній школі ім. Словацького на Замарстинові пожежа заподіяла шкоди на 1000 зол. — Поліцай приловив злодія Карла Вольського, що вломився до крамниці шкіряних і галянтерійних товарів при вул. Академічній 7. — Поліція арештувала купця з вул. Жовківської Шуліма Равера та його жінку, тому що він сфінгував влом до своєї крамниці, щоби одержати асекурацію.

— Краєва хроніка. У Коломиї на вулиці намагав втроїтися виселений з Румунії Урян Омелек. Він дістав у кагалі підмогу й за ті гроші купив собі йодини. Забрали його до шпиталю. — Станиславівський суд засудив на пять літ Ів. Стефанюка, що косою відтяв голову своєму приятелеві Сиськові в суперечці за дівчину. — У процесі 13 комуністів тернопільський суд присяглих засудив 11-х на кару від 2 до 9 літ. Два обвинувачені втікли з вязниці перед розправою. — Станиславівський суд засудив на 6 місяців вязниці Павлину Белецьку, що продавала старим панням напиток „любимене“ по 10 зол. за фляшку. — Дрогобицький суд засудив на рік вязниці Ст. Максимова зі Сільця, що припадково постріляв свого товариша, комуніста Патролу, який наслідком рани помер. — Іван Колодій з Кулаківець (пов. Заліщики) маніпулював так нещасливо найденою гранатою, що вона зранила його в голову та груди. Колодія забрали до шпиталю. — У Рибниках (пов. Бережани) розшарпала граната Маріяна Ціхоцького, яку він розбирав на залізничому шляху. Вибух знищив частину шин.

— Хабарництво. Бурмістр м. Надвірна припинив в урядуванні ветеринаря Фрухта, бо одержав повідомлення, що ветеринар бере від різників хабарі за нелегально вбиту худобу

— Напад. Дня 7. ц. м. ввійшов без попередження до бюра філії „Сільського Господаря“ в Луцьку секретар місцевого відділу Ц. К. укр. емігрантів, електромонтер М. Горбенко й хотів чинно зневажити голову філії п. В. Островського, що урядував за своїм бюрком. Намір не вдався. Привід до замаху, як за пів години зяснилося, був вигаданий. Цей факт свідчить про те, до яких меж докотилася волинська дійсність та про місцеві умовини конструктивної праці.

— Свічка з могили. На цвинтарі в селі Любяжі коширського повіту хтось розкопав могилу Митрофана Павлочука і забрав з труни свічку, яку згідно з місцевим звичаєм дають небіжчикам. Злодії вірять, що така свічка уможливлює крадіж у хаті, хочби всі збудилися зі сну. Та небіжчикова свічка завела злодіїв: усіх арештовано підчас крадежі в сусідньому селі Кризі.

— Каяття бандита. 20. м. м. в селі Черевку на Ковельщині вбито родину Дікштайнів (3 особи). Недавно арештовано як учасника вбивства Лукіяна Псюка зі села Грушевна. А тепер добровільно зголосився на поліцію другий душогуб Юстин Бучник із Ревушків, який досі хвався в лісах.

— Волинська хроніка. Луцький міський уряд звільнив 300 робітників, що працювали при водопроводі. Злидні серед робітництва зростають. — Воєвідський уряд на підставі кількох випадків скаженини оголосив місто Рівне загроженим. Видано спеціяльні розпорядки для власників собак. — Окружний суд у Рівному засудив на 9 літ вязниці мешканку передмістя Рівного Ефимію Цибумнову за те, що вона, призначивши „побачення“ за містом Олександрові Завецькому, випалила йому очі сірчаним квасом. — Учень II. курсу ремісничої школи П. Мацежи Шкільної в Луцьку Тит Рапчак, що як сирота мешкав у бурсі, не міг знести приємностей свого життя, напився оцтової есенції, ліг на ліжко і вмер. — Міський уряд Рівного залягає своїм службовцям 21.000 зол. платні.

— Жахливий випадок стався на залізниці між стаціями Любомль і Матіїв на Волині. Особовим поїздом, що йшов до Ковля, їхав без білету 22-літний Володимир Ткачук з Матієва, який боючись кондуктора, примістився на даху одного з вагонів. Нараз Ткачук перехилився і втративши рівновагу, впав з даху просто під колеса поїзду. Наслідки були жахливі: колеса вагону розшматували тіло нещасного і тягнули його яких 30 метрів. Щойно тоді зауважено це і задержано поїзд.

— 9 людей втонуло в озері. У браславському повіті наслідком заломання леду на озері Мйори втонули два рибальські сторожі, в озері Дрисвяти втонуло двох людей кольонії Нормірі та три слухачі військового приспосіблення. Разом у грудні втонуло 9 людей.

— Вбили поліцая. В Катовицях найшли в рові вбитого поліцая Ернста Гірта. Ствердили, що Гірт легітимував двох підозрілих людей і один застрілив його.

— Психотехнічні досліди на студентах. На фільософічному виділі Карлового університету і на чеській політехніці в Празі переведено психотехнічні досліди на студентах. Вони ствердили факт, що найменше 15 проц. студентів зі своїми здібностями і прикметами характеру не надаються до вищих студій. Стверджено теж при помочі квестіонарів, що можна дуже добре відріжнити характер фільософа від характеру техніка. Фільософ виказує деякі постійні прикмети, замітні навіть у студентів першого семестру фільософічного виділу. Те саме можна сказати про студентів медицини, правників і т. п.

— В Японії продають масово дівчата. З причини стихійних катастроф, які навістили Японію, селяни масово продають дівчата. В одній префектурі Азіта продано поверх 30 тисяч дівчат у віці від 16 до 23 років. З того числа 17 тисяч дівчат продано до ріжних фабрик, а 13 тисяч до японських каварень на т. зв. гейші. Ціни на дівчата хитаються, залежно від уроди і здоровля від 10 до тисячі ен.

— Старинні греки знали стенографію. Англійський археольог Мільне оголосив вислід своїх дослідів над египетськими папірусами з часів, коли Египет був опанований грецькою культурою. Досліди Мільне тревали 10 літ і виказали що один папірус містив науку грецької стенографії. Порівнуючи з іншими старинними джерелами, що находяться в Бритійському Музеї, він устійнив 800 грецьких стенографічних скорочень і відкрив їх значіння. Папірус походить з III. століття перед Христом.

— Ріжні вістки. У роковини смерти Альфреда Нобля зідуться у Стокгольмі як звичайно лавреати літератури, медицини, фізіольогії та хемії; крім трьох американців Міна, Морфія та Віпля приїде туди теж Пірандельо. — Один із париських банків вислав у Нюйорк пароплавом „Бремен“ 2000 кільо золота у штабах. — 9. ц. м. спустили на воду в Кілі новий нім. кружляк „Нірнберг“ при участи представників уряду. — У Сан-Моріц при скоках лещатарів один із них упав на глядача, вбив його і сам тяжко ранений. — Турецький інжинір Мустафа Іссан вибрався 1. квітня 1933 р. у подорож довкола світа на звичайнім турецькім човні; тепер він доїхав до Альжиру. — Цікава англійська статистика: найменше в Англії умирає у віці від 9 до 14 літ; 100-літніх старців померло там 110 літ за 1933 р. (19 чоловіків і 91 жінок); уродилось 580.413 дітей, померло 496.465; самогубців було 140 на мілійон мешканців; 5934 жертв від автових катастроф. — Католики в Нюйорку почали боротьбу з неморальними фільмами; у всіх церквах вивішені назви 105 фільм, які треба бойкотувати; під ними підписуються ті, що обіцюють цей бойкот — Великий японський промисловець Таамагарі Мітсуї жертвував 30.000 ен (80.000 зол.) варшавському університетові на заснування катедри японольогії. — У Відні отроїлася вдова по славнім свого часу композиторі Леоні Фалю з причини фінансових клопотів.

ДИВОГЛЯДИ.

ЯК МОЖНА ВТРАТИТИ БЕЗСМЕРТНІСТЬ.

На опорожнене місце у французькій Академії безсмертних по міністрі та письменнику Барту кандидує кількох великих людей. Між іншими Поль Кльодель, один із найбільших поетів Франції, теж довголітній амбасадор у ріжних чужинних столицях. Його кандидатура була найпевніша. Та ось прийшло від нього письмо до секретаря Академії. Кльодель у коротких словах зголосив свою кандидатуру на фотель... Леона Барту. Поет через помилку замісць „Люї" написав „Леон", бо так зветься брат покійного, ще живий. Ця помилка — як кажуть — рішить остаточно про його невдачу. Пропала безсмертність і мундір академіка! Кандидатові на безсмертного не вільно робити таких помилок, навіть якби він був великим поетом. Інша річ, якби вже був безсмертним.

З кіна.

КІНО „ПАЛЯС": „РЕВОЛЮЦІЯ СМІХУ".

Тема така: кріза стає причиною пригноблення міліонів людей; від того терпить усе. Уряд рішає створити окреме міністерство гумору, яке має на меті всілякими засобами вливати оптимізм у маси. За це береться один енерґійний актор, що орґанізує тисячі артистів, театрів і вистав. Але проти нього йде інтрига тих, яким найбільше залежить на продовжуванню крізи, щоб на ній заробляти.

Є в цій фільмі дві-три балетові сцени, досить ефектовні. Найбільший успіх має 4-літня феноменальна дитина Шерлей Темпльой, що співає і танцює. Чому фільма зветься „революцією сміху" невідомо. Гумору в ній так мало, що плакати хочеться. Оригінальних сцен і акторів теж нема.

ЧИ ВИ ВЖЕ ЗЛОЖИЛИ СВОЮ ЖЕРТВУ на українських інвалідів? Зложіть її негайно! Вашої помочі чекають найвірніші сини українського народу.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

Кооператива „Український Театр", Український Нар. Театр ім. Тобілевича Чортків:

14. XII. „Княжна чардаша".
15. XII. „Спадкоємець".
16. XII. „Залізна Острога".
З Чорткова іде театр до Бучача.

Великий Міський Театр.

Пятниця, 14. XII. год. 7·30 веч. „Росkішна дівчина".

Субота, 15. XII. год. 7·30 веч. „Роскішна дівчина" Абон. 9.

Театр Ріжнородностей.

Пятниця, 14. XII. Нечинний з причини генеральної проби „Блудний боксер".

Субота, 15. XII. год. 7·30 веч. „Блудний боксер" Абон. 11.

Кіна.

АПОЛЬО: „Каріока" (Дольорес дель Ріо).

АТЛЯНТИК: „Весняний вальс" (муз. Штравса) і Льорель і Гарді.

ВАНДА: „Сестра Анжеліка", „Ліцитація кохання".

ҐРАЖИНА: „Королева Богеми", „Біла леді".

КАСІНО: „Створена до цілування" (Жан Гарльов).

КОЛІСЕЙ: „Все це жарт", ревія: „Фронтом до Сонячної вулиці".

КОПЕРНИК: „Весняна парада" (Франціска Ґаль).

МАРУСЕНЬКА: „Тіні Бродвею", ревія „Історія сміху".

МІРАЖ: „Прокуратор Алісія Горн", „Ночі над Босфором".

МУЗА: „Пімста пана Ікс".

ПАЛЯС: „Революція сміху" в гол. ролі Шерлі Темпл).

ПАН: „Збешещена", „1002 ніч" із Мозжухіном.

ПАСАЖ: „Двійник", (Кен Мейнард) і ревія.

РАЙ: „Життя Генриха VIII".

СВІТ: „Пісня пісень", „Година з тобою".

СОНЦЕ: „Син джунглів".

СТИЛЕВЕ: „Піднебесні птахи"; ревія „Що у снігу пишуть".

УПХА: „Пригода опівночі" та ревія.

ХИМЕРА: „Тигр убивник".

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

Закордонне радіо.

Пятниця, 14. грудня 1934.

Відень (506,8) 15·40, 17·15 Для дітей, 17·40 Фортепян, 19·15 Колядки, 21·55 Спів, **Братислава** (298,8) 15·55 Концерт (муз. спів), 19·10 Спів, **Прага** (470,2) 1·35 Сал. музика, 17·00 Квартет, **Вежа Айфля** (1389) 20·30 Солісти, **Данціґ** (230,2) 16·00 Концерт, **Білгород** (438,3) 16·30 Пісоньки, **Люблина** (569,3) 21·00 Вок. концерт, **Берлин** (356,7) 18·30 Бурґсталерові пісні, 19·00 Пісні й музика з часів рококо. **Гамбург** (331,9) 20·15 „Дас Лід фон дер Ґльоке" муз. авд. Шіллера, муз. Діялера, **Гайльсберг** (291) 19·10 Моцартові твори, **Кельн** (455,9) 17·45 Солісти, **Будапешт** (550,5) 12·05 Концерт на екзот. інструментах, 18·35 Спів, 20·10 Сим. концерт, 23·00 Циг. музика, **Міляно** (368,6) 17·10 Вок. концерт, 21·00 Симф. концерт, **Рим** (420,8) 13·00 Легка музика, 20·45 „Кн. цирківка" оп. Кальмана.

Субота, 15. грудня 1934.

Відень (506,8) 18·05 Пісоньки, 19·05 Вок. муз. концерт, **Братислава** (298,8) 17·25 Есп. й аргентиські пісні, 21·05 „Паризьке життя" оп. Офенбаха, **Кошиці** (259,1) 17·45 Для Закарпаття, **Прага** (470,2) 11·05 15·55 Сальон. й легка муз., 17·05 Спів, **Прага II.** (249,2) 14·30 Нар. пісні, **Париж** (1648) 21·00 Пісоньки муз., **Штрасбург** (349,2) 18·00 Симф. концерт, 21·30 „Сонопре 100%" оп. Шадаля, **Барсельона** (293,5) 22·30, 23·00 Спів, фортепян, **Мадрид** (274) 19·20 Симф. концерт, **Атльона** (531) 20·30 „Аїда" оп. Верді, **Білгород** (437,3) 16·30 Пісоньки, **Берлин** (356,7) 18·20 „Дер церброхене Кюґ" песа Бетгенґріна, 19·00 Скрипка, **Гамбург** (331,9) 16·00 Оп. і оперетково музика, **Гайльсберг** (291) 19·30 Спів, **Ляйпціґ** (382,2) 16·00 Оп. музика, **Будапешт** (550,5) 13·30 Тріо, 17·00, 18·20 музика, 19·45 Пісні, **Міляно** (368,6) 20·45 „Адіо Джовінеца" оп. Пєтрія, **Рим** (420,8) 13·05 Легка музика, 20·45 „Приятель Фріц" ком. оп. Масканія.

Львівське радіо.

Пятниця, 14. грудня 1934.

6·45 Раншния авд., 7·50 22·00 Реклям. концерт, 11·57 Сиґнал часу, 12·03 Метеор. вістки, 12·05 Огляд преси, 12·10, 13·05 Концерт, 12·45 Щоденна косметика, 13·00 Полудн. денник, 13·05 Експорт 15·35, Біржа, 15·45 Образці з природи (камер. оркестра), 16·45 Авд. для хорих, концерт. 17·15 Концерт солістів (фортепян, співом Габлієвського, баритон). 17·50 Огляд періодиків, 18·00 Календар, 18·10 Сільва рерум, театр. реперт., 18·15 Сал. муз. з гр. пл., 18·45 Автом по Персії, 19·00 Спів у супр. фортепяну, 19·20 Актуальний фейл., 19·30 Джез. муз. з гр. пл., 19·50, 19·56 Спорт. вістки 20·00 Сільва рерум, 20·05 Муз. гутірка, 20·15 Симф. концерт; у перерві: Веч. денник, Як працюємо, 22·30 Рецитації поезій, 23·05 Танк. музика.

Субота, 15. грудня 1934.

6·45 Ран. авд., 7·50, 22·00 Рекл. концерт, 11·57 Сиґнал часу, 12·03 Метеорол. вісти, 12·05 Огляд преси, 12·10 Концерт, 13·00 Полудн. денник, 13·05 Пісоньки з гр. пл., 15·30 Експорт, 15·35 біржа, 15·45 Найновіші гр. пл., 16·30 Театр Уяви: Перемога Завіші Чорного (для дітей Еске Хоїнського), 17·05 Роздача нагород міжнар. летунських турнірів і змагань за чашу Бенета, 17·35 Форт. тріо, 17·50 Радіо помагає батькам виховувати дітей, 18·00 В евр. Голівуді, 18·10 Культ. і мист. життя, 18·15 Сонати (скр., фо т.), 18·45 Як працюємо, 19·00 Вок. концерт надкантора варш. синагоги в супр. форт., 19·20 Город і севери — Станиславів, 19·30 Оп. фантазії з гр. пл., 19·50, 19·55 Спорт. вістки, 20·00 Легка музика (орх.- форт.), 20·45 Веч. денник, 20·55 Як працюємо, 21·00 Концерт симф. орх., спів, 21·45 Сьогоднішний поет і літер. Любліи, 22·15 24·00 Танк. музика, 23·00 Комунікати, 23·05 Львжа Ґлупакевичів: Пияцький гумор (Юл. Тувима), 23·35 Сальон. муз. з гр. пл.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5·28 зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 26·15, Париж 34·93, Берлін 212·65, Цюріх 171·50, Голяндія 358·25, Прага 22·15, Італія 45·23, Нюйорк кабель 5·29 7/8, Нюйорк чеки без трансакцій.

Золото: Доляри 8·91—8·93, Франки фр. 34·20—34·60 Дукати 81·50—82·00, Корони 35·80—36·30, Рублі 45·50—46·30.

Срібло: Корони 0·30, рублі 1·20, фльорени 0·70.

ЗБІЖЕ.

Ціни паритас Підволочиська льоко Львів

	від	до	від	до
Жито одноцідне	13·25—13·50		15·00—15·25	
Жито збірне	12·75 —13·00		14·50—14·75	
Сім'я конопляне	25·50—27·00			
Висівки житні	7·25— 7·50		7·25— 7·50	

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 13. грудня ц. р. кооперативам платив за:

	льоко Львів.
1 кг. масла десерового	2·60 зол.
1 л. молока	0·18 „
1 л. сметани	0·70 „
1 к. яєць	4·15—4·20 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 26 сот.

Тенденція на масло вичікуюча, на молоко, сметану і яйця слаба.

Маслосоюз повідомляє, що в грудні ц. р. платить до відкликання своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові (вул. Б. Гловацького 23):

Курочки молоді	I. кл.	за 1 кг.	0·93 зол.
Когутики мол.	I. „	„	0·85 „
Качки	I. „	„	0·85 „
Пантарки	I. „	„	1·— „

Індиків і гусей не приймає. Також не приймає курей, качок і пантарок II. кл.

ПОДЯКА.

Отсим складаємо щиру подяку ВП. п. **Д-рові Володимирові Ганьківському** за вилічення з тяжкої недуги Александри Іванчук.

Ілинці, 8. грудня 1934.

705 **Родина.**

ОПОВІСТКИ.

Управа Тов. Вакаційних Осель складає щиру подяку всім, що причинилися до влаштування збірки дня 18. XI. ц. р., що принесла суму 525·52 зол. Суму цю ужито на покриття недобору цьогорічних осель у Миловanні та Коршові. 696

Д-р Іван і Олена Копачі зложили на Українську Захоронку двацять золотих замісць вінця на домовину бл. п. Иосифи Паньківської. 699

Замісць квітів для п. Паньківської зложила п. Софія Ракова зол. 20·— на Українську Захоронку. 699 а

Замісць квітів на могилу бл. п. О. Паньківської зложили на Товариство Вакаційних Осель Федаки 20 зол. Рибчаки 10 зол., Домбчевські 10 зол., Мельники 15 зол., Бачинські і Зелені 30 зол., Р. і С. Барвінські 10 зол. 696 а

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ФІРАНКА куплена у Фрайліха пристроїть вибагливе мешкання, Сикстуська 21. 53/84

ІСПИТОВАНИЙ дяк, добрий диригент і організатор, баритон, жонатий, виданений з державної посади, шукає заняття. Зголошення слати: Іван Мриглод у Розвадові н/Дн. поч. Миколаїв н/Дн. 3—3

СОНЯШНИЙ покій, кухня перший поверх, електрика, вода. Богданівка, Орля 11. 682 3—5

ПОВАЖНЕ асекураційне товариство шукає агентів для елементарних і випадкових обезпечень. Добрі заробітки. Зголошення до Адмін. під „Обезпечення".

„ДІЯНА" косметичний кабінет Тетяни Гірняк-Богачевської, Пекарська 6. 2—5

49-ті Звичайні Загальні Збори Членів

„Народної Торговлі"

Краєвого Союзу Споживчого кооперативи з відповідальністю уділами у Львові

відбудуться дня 31. грудня 1934 (понеділок) в год. 10-тій зрана в салі Т-ва „СОКІЛ" у Львові при вул. Руській ч. 20. з ось яким порядком дня:

1) Відкриття Загальних Зборів Членів (§ 93 стат.).

2) Верифікація протоколу 48-их Загальних Зборів Членів з дня 30. грудня 1933 (§ 94. стат.).

3) Звіт з діяльности і біланс Народної Торговлі за адмін. рік 1933/34 (§ 96 т. 1 стат.). Плян праці і буджет на адмін. рік 1934/35.

4) Звіт Головного Контрольного Комітету (§ 110 стат.) і його внесення дотично уділення абсолюторії Дирекції і Надзірній Раді за адм. рік 1933/34 (§ 112. стат.).

5) Звіт з ревізії Народної Торговлі, переведеної від РСУК. (§ 96. т. 7. стат.).

6) Доповнюючий вибір членів Надзірної Ради і їх заступників (§§ 65, 66 і 96. стат.).

7) Зміна статуту Народної Торговлі (скреслення §§ 109 — 114 дотично Головного Контрольного Комітету).

8) Означення найвищої суми зобовязань, які Народна Торговля може затягнути (§ 96. т. 11. стат.) і означення найвищої межі кредиту, який може Народна Торговля уділити одному членові Союзу (§ 96. т. 12. стат.).

9) Означення висоти презенційної марки для членів Надзірної Ради (§ 96 т. 2 стат.).

10) Внесення членів (§ 92. т. 2. стат.). і запити § 92. уст. 4. стат.).

Річне звідомлення, рахунки і біланс за адм. рік 1933/34 виложені є до перегляду Вп. Членами в домівці Народної Торговлі у Львові, Ринок 36/I. в годинах урядових центрального бюра, себто від 8-ої рано до 15-ої пополудни від найближчого дня після оповіщення Загальних Зборів аж до останнього дня перед Загальними Зборами (§§ 89 і 142. стат.).

Загальні Збори Членів Народної Торговлі осягають правосильний комплет, коли в них возьме участь така скількість членів, яка репрезентує 1/20 частини суми уділів або 1/10 частини членів Народної Торговлі.

Якщо до одної години після часу, на який Загальні Збори Членів скликано, такий комплет не явиться, Загальні Збори Членів є правосильні рішати всі справи, поставлені на порядку дня, без огляду на висоту репрезентованої на них суми уділів і без огляду на скількість присутних на них членів (§ 91. стат.).

За Надзірну Раду
Народної Торговлі, Краєвого Союзу Споживчого, кооперативи з відповідальністю уділами у Львові.

Др. Степан Федак в. р. президент.
Володимир Целевич, в. р. секретар.

682 Львів, дня 12. грудня 1934.

Оказійні фотографічні апарати по цінах дуже дешевих поручає **Іван Буяк** Львів, Коперника 4. 7—? 708

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 5 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . зол. 0·35
„ одношпальтовий в тексті і новинках „ 0·60
„ на першій сторінці . „ 0·80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0·15
купно, продаж, виназм і т. п. . . . „ 0·10
шукаючі праці . . . . „ 0·07
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . зол. 480·—
„ „ 1/2 . . . . . „ 250·—
„ „ 1/4 . . . . . „ 130·—
„ „ 1/8 . . . . . „ 70.—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10.